

عنوان درس

ایمان به رستاخیز، دومین پایگاه

ویژه جوان

ارائه محتوا جهت استفاده
مربیان، ائمه جماعت و والدین محترم
www.SalehinZn.ir

فهرست

۳	 مقدمه
۳	 مالکیت خداوند در قیامت
۴	 پاسخ به یک سوال
۵	 معنای یوم الدین

مقدمه

در اینجا به دومین اصل مهم اسلام یعنی قیامت و رستاخیز توجه می‌کند و می‌گوید: «خداوندی که مالک روز جزا است» (مَالِکِ یَوْمِ الدِّینِ). و به این ترتیب محور مبدأ و معاد که پایه هر گونه اصلاح اخلاقی و اجتماعی است در وجود انسان تکمیل می‌گردد.

جالب اینکه در اینجا تعبیر به «مالکیت خداوند» شده است که نهایت سیطره و نفوذ او را بر همه چیز و همه کس در آن روز مشخص می‌کند، روزی که همه انسانها در آن دادگاه بزرگ برای حساب حاضر می‌شوند و در برابر مالک حقیقی خود قرار می‌گیرند تمام گفته‌ها و کارها و حتی اندیشه‌های خود را حاضر می‌بینند هیچ چیز حتی به اندازه سر سوزنی ناپود نشده و به دست فراموشی نیفتاده است و اکنون این انسان است که باید بار همه مسئولیتهای اعمال خود را بر دوش کشد! حتی در آنجا که خود فاعل نبوده بلکه بنیانگذار سنت و برنامه‌ای بوده است باز باید سهم خویش را از مسئولیت بپذیرد.

مالکیت خداوند در قیامت

بدون شک مالکیت خداوند در آن روز یک مالکیت اعتباری نظیر مالکیت ما نسبت به آنچه در این جهان ملک ما است نمی‌باشد، چرا که این یک مالکیت قراردادی است با تشریفات و اسنادی می‌آید و با تشریفات و اسناد دیگری از میان می‌رود، ولی مالکیت خدا نسبت به جهان هستی مالکیت حقیقی است و آن پیوند و ارتباط خاص موجودات با خدا است که اگر یک لحظه از او بریده شوند نابود می‌گردند، همانگونه که اگر رابطه لامپهای برق با کارخانه اصلی بریده شود روشنایی در همان لحظه محو و نابود خواهد شد و تعبیر دیگر این مالکیت نتیجه خالقیت و ربوبیت است، آن کس که موجودات را آفریده و تحت حمایت خود پرورش می‌دهد و لحظه به لحظه فیض وجود و هستی به آنها می‌بخشد، مالک حقیقی موجودات است.

نمونه ضعیفی از مالکیت حقیقی را در خودمان نسبت به اعضاء پیکرمان می‌توانیم پیدا کنیم. ما مالک چشم و گوش و قلب و اعصاب خویش هستیم نه به معنی مالکیت اعتباری، بلکه یک نوع مالکیت حقیقی که از ارتباط و پیوند و احاطه سرچشمه می‌گیرد.

پاسخ به یک سؤال

در اینجا این سؤال پیش می آید که مگر خداوند مالک تمام این جهان نیست که ما از او تعبیر به «مالک روز جزا» می کنیم؟

پاسخ این سؤال با توجه به یک نکته روشن می شود و آن اینکه مالکیت خداوند گر چه شامل «هر دو جهان» می باشد، اما بروز و ظهور این مالکیت در قیامت بیشتر است، چرا که در آن روز همه پیوندهای مادی و مالکیت های اعتباری بریده می شود و هیچکس در آنجا چیزی از خود ندارد. حتی اگر شفاعتی صورت گیرد باز به فرمان خدا است «يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ» روزی که هیچکس مالک هیچ چیز برای کمک به دیگری نیست، و همه کارها به دست خدا است. (سوره انفطار آیه ۹)

به تعبیر دیگر انسان در این دنیا گاه به کمک دیگری می شتابد، با زبانش از او دفاع می کند، با اموالش از او حمایت می نماید، با نفرت و قدرتش به کمکش برمی خیزد و گاه با طرح ها و نقشه های گوناگون او را زیر پوشش حمایت خود قرار می دهد.

ولی آن روز هیچیک از این امور وجود ندارد و به همین دلیل هنگامی که از مردم سؤال شود «لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ» حکومت امروز از آن کیست؟ می گویند: «لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ» برای خداوند یگانه پیروز است! (سوره مؤمن آیه ۱۶)

اعتقاد به روز رستاخیز و ایمان به آن دادگاه بزرگ که همه چیز در آن بطور دقیق مورد محاسبه قرار می گیرد اثر فوق العاده نیرومندی در کنترل انسان در برابر اعمال نادرست و ناشایست دارد و یکی از علل جلوگیری کردن نماز از فحشاء و منکرات همین است که نماز انسان را هم بیاد مبدائی می اندازد که از همه کار او با خبر است و هم بیاد دادگاه بزرگ عدل خدا.

تکیه بر مالکیت خداوند نسبت به روز جزا این اثر را نیز دارد که با اعتقاد مشرکان و منکران رستاخیز به مبارزه بر می خیزد، زیرا از آیات قرآن به خوبی استفاده می شود که ایمان به «الله» یک عقیده عمومی حتی برای مشرکان عصر جاهلیت بوده، لذا هنگامی که از آنها می پرسیدند: آفریدگار آسمانها و زمین کیست؟ می گفتند: خدا! «وَلَكِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ» (نعمان- ۲۵)

در حالی که آنها با گفتار پیامبر^(ص) در زمینه معاد با ناباوری عجیبی روبرو می شدند «وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَى رَجُلٍ يُبْسِكُمْ إِذَا مَنَّكُمْ كُلٌّ مِّنْكُمْ لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ أَفَتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ جِنَّةٌ»
 «کافران گفتند آیا مردی را به شما معرفی بکنیم که می گوید هنگامی که خاک شدید و پراکنده گشتید، بار دیگر آفرینش جدیدی خواهید داشت! آیا او بر خدا دروغ بسته یا دیوانه است؟»^(سبأ آیه ۸)

در حدیثی از امام سجاده^(ع) می خوانیم: هنگامی که به آیه «مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ» می رسید، آن قدر آن را تکرار می کرد که نزدیک بود روح از بدنش پرواز کند.

«كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ إِذَا قَرَأَ «مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ» يُكْرِرُهَا حَتَّى يَكَادُ أَنْ يَمُوتَ».

معنای یَوْمِ الدِّينِ

تعبیر «يَوْمِ الدِّينِ» در تمام مواردی که در قرآن استعمال شده به معنی قیامت آمده است چنان که در قرآن در آیه ۱۷ و ۱۸ و ۱۹ سوره انفطار با صراحت به این معنی اشاره شده است (این تعبیر متجاوز از ده بار در قرآن مجید به همین معنی آمده) و اینکه چرا آن روز، روز دین معرفی شده؟ به خاطر این است که آن روز، روز جزا است و «دین» در لغت به معنی «جزا» می باشد و روشنترین برنامه ای که در قیامت اجرا می شود همین برنامه جزا و کیفر و پاداش است، در آن روز پرده از روی کارها کنار می رود و اعمال همه دقیقاً مورد محاسبه قرار می گیرد و هر کس جزای اعمال خویش را اعم از خوب و بد می بیند.

در حدیثی از امام صادق^(ع) می خوانیم که فرمود: يَوْمِ الدِّينِ، روز حساب است، اما طبق این روایت «دین» به معنی «حساب» است، شاید این تعبیر از قبیل ذکر علت و اراده معلول باشد، زیرا همیشه حساب مقدمه ای برای جزا است.

بعضی از مفسران نیز عقیده دارند که علت نامگذاری رستاخیز به «يَوْمِ الدِّينِ» این است که در آن روز هر کسی در برابر دین و آئین خود جزا می بیند، ولی معنی اول (حساب و جزا) صحیحتر به نظر می رسد.

